

Any XII Núm 435
ARTA Agost 10 de 1928.

DEU I PATRIA

PREUS
Artá, i comarca any 4 Ptas.
A fora id 6 »
Extranger id 10 »

Per la pau de les nacions

UNA PAGINA D'HISTORIA

Tots els passos han tenguts grans homos la vida dels quals és recrdada amb gust i la seva memòria és venerada per molts d'anys. Fa ja molts de sigles que a Polònia hi vivia un rei Leszek, que abans de la seua elecció era un homo senzill i modest, aimador de la justícia i de la bonesa. Quan fou elevat a la dignitat real, tengué por de que el faust i honors de que 's veia rodetjat li fesen oblidar les virtuts que abans l'adornaven. Per això se determiná a fer-se precedir en totes les cerimònies de la Cort, per un criat vestit amb la roba humil que duia ell abans de governar. Tenguent davant sos ulls l'imatge de la vida senzilla i honrada el rei Leszek fou un sobirà bondados i justicier i aimant de sos súbdits, per la feficitat dels quals treballá sempre. Més tard el seu país hagué de soportar proves dures fins que l'any 1918 recobrá sa independència, però les lluites no hagueren acabat. La delimitació de les fronteres li creava una tanda de conflictes amb alguns de sos convezins, especialment, i, a causa de la possessió de la ciutat de Vilna, amb Lituania, el país dels boses colossals aont els arbres centenaris hau estats sempre venerats.

Encara que 'ls dos exèrcits no lluitaven de feia alguns anys, la situació existent entre 'ls dos països era molt semblant a la guerra, ja que entre ells s'era interrompuda tota classe de comunicacions. I ja 's sab que quant dos están e-

nemistats és molt fàcil que arribin a pegar-se.

I aixó fou precisament lo que anava a socceyr aquest any passat entre Polònia i Lituània. Els esperits anaren exitant-se en els dos països i scrigí la terrible paraula *guerra*. Anava a recomençar la lluita que havia destrossada mitja Europa? De cap manera. Afortunadament la existència de la Societat de les Nacions és un fet i en son «Pacte» solemne se declara que «tota guerra o amenaça de guerra, afecti o no directament a un del membres de la Societat, interessa a la Societat tota i aquesta ha de pendre les mides necessàries per salvaguardar la pau entre les Nacions».

Per aixó, en lloc de motivar una nova lluita sanguant, Polònia i Lituània se presentaren davant el Consell de la Societat de las Nacions per exposar sa queiella. Aquest Consell está format pels representants de 14 països, els quals obren en nom dels 55 Estats membres de la Societat. Pot dir-se que 'l Consell desempeña en aquests casos el paper del amic que en cas de enfado nos impedeix fer actes violents dels que més tard nos haguessem d'empenedir.

Un fred matí de desembre arrioiá a Geneva, en el vagó especial que l'havia duit desde Polònia, el mariscal Pilsudski. Anava de paisà per demostrar que venia animat per l'esperit de pau. En altre tren havia també arribat el representant de Lituània, el profesor Vol-

demaras. Tots els membres del Consell se troben aplegats en la sala del Palau de les Nacions, en la que s'ha de celebrar la primera i emocionant entrevista dels representants dels dos països. «Es la pau o la guerra» pregunta el mariscal polac. «Es la pau» contesta immediatament el professor.

El ministre d'Holanda s'encarrega de estudiar el conflicte i de preparar la reconciliació. Feina llarga i difícil, però que al final se veu coronada per l'èxit.

Una nit, nit verament històrica, en la sala aont s'hi troba reunit el Consell, el Ministre d'Holanda demana solemnement als dos països que fassin acabar l'estat de guerra i que refermin llurs relacions de pau i amistat. El silenci es impresionant.

Un després de l'altre, els representants de Polònia i de Lituània declaren en nom de llurs Governos que accepten la recomanació que se 'ls acaba de fer i s'estrenyen la mà entre l'emoció de tots quants assistiren an aquesta escena memorable.

Al ondemá, diumenge, en les planures gelades del Nort, les campanes de ls Esglésies anunciaren al poble l'adveniment de la pau.

J. Pla.

Després de la Festa

La festa anyal s'ha acabada en punt de la mitja nit; baix del vel del blau silenci queda el poble condormit; d'un fester, que encara crema, les estrelles fan cruixit.

Brots de murta trepitjada
de cap a cap de carrer . . .
Paperines, blanc i rosa,
dins la pols fetes mal-bè . . .
Ai, festa de la Patrona,
adeu fins a l'any qui vé!

Sols resta la xeremia
damunt tanta il·lusió;
mès, ja s'allunya, s'allunya
sonant per dies la foscó
cap a les seves montanyes
de la part de Galatzó.

BARTOMEU GUASP, Pvre.

Festival religiós en el Convent

Diuenge passat dia 5 se celebrà en el Convent de St. Antoni de Pàdua una solemníssima festa religiosa amb motiu de beneir la nova capella de *Les Animes*. La festa resultà molt brillant a lo qual contribuiren totes les circumstàncies.

Feu la benedicció, just abans de l'Ofici, el Rdim. P. General Fr. Arnau Rigo al qual assistien de capa el M. R. P. Miquel Vidal, Provincial de la T. O. R. i de Ministres els Rts. P. Ruso i P. Puigcerver. En el moment de la benedicció s'encengué tota la il·luminació elèctrica de l'església, fent un efecte molt brillant la combinació de bombilles que ornaven el retaule de *Les Animes*.

Foren padrins del retaule D. Sebastià Sancho Nebo i sa germana Srta. D^a. Maria, de la distingida família que ha volgut ornar el Convent amb la restauració de la capella esmentada.

Seguidament, acabat el Te Deum, i exposat Nostre Amo, començà la Missa Major que celebrà tambe el Rdim. P. General assistit dels mateixos, prenguent-hi part també de capes, els Rts. PP. Domenge i Salom. Predicà un gran sermó l'orador sagrat franciscà el Rt. P. Jaime Roselló.

Un chor molt nutrit i de veus escullides, cantà la Missa a tres veus d' homo d'En Perosi, essent celebrat pels intel·ligents l'ajust amb que fou cantada baix la direcció del Rt. P. Juan A. Garcia el qual feu gràcia de sa ben timbrada i educada veu cantant alguns bells motets. El temple estava ben ple de feels i tots sortiren fent elogis de la solemnitat que s'havia donat a la festa.

Sia enhorabona a tots quants contribuiren al seu esplendor i a la devota família que tan pròdigament ha contribuït al embelliment d'aquell temple.

Les festes de Sant Salvador d'enguany

No s'ha pretengut enguany donar a les nostres festes patronals caràcter d'extraordinàries, no obstant han resultat més brillants de lo que s'esperava.

Comensà per venir moltíssima més gent externa que els demés anys, ja de Palma i pobles aont hi ha artanencs, ja, i principalment, dels pobles veinats, a lo que ho afavorí ser diumenge la vigília de la festa.

Fou un gran acert escullir un joc de xeremiers que han sabut conservar la nota típica que les escau. Anaven vestits a la antiga usança, lo qual cridà molt l'atenció del poble i tocaren sempre i molt afinats, les antigues tonades pròpies d'aquest instrument; mateixes, jotes, l'alborada etc. i no com els d'altres anys que afartaven i feien crispar els nírvis amb *Diego Montes* i cuplets semblants. Voldrien que les Comissions dels demés anys ho tenguessen en compte, ja que 's bo de comprendre que, així com desdiria que a un pastor de la montanya el fessen anar amb capell en trona, tampoc escauen a unes xeremies les tonades modernes.

La revet-la del discepte resultà molt be; fou animada i plena. Els focs foren molts i bons i tothom n'ha fets molts d'elogis especialment de les fletxes que foren moites, molt variades i garrides ferm. Llástima que no s'haja pogut compaginar tot aixó amb la protecció que sempre convendria donar a la indústria local. Si fos possible afegir a les rodelles corrents que sab fabricar el pirotecnic artanenc, algunes de les millors que fabriquen les cases de fora, sens dapte se tendrien uns bons focs i se protegiria lo nostro.

Un altre dels números que resultaren be fou el «ball de la cisterna». El públic anava delitós de veure'l i una hora abans ja invadia per complet la plasseta de darrera St. Salvador. Les xeremies se feren esperar un poc, però per fi enrengaren una «mateixa» i se començà 'l típic ballet al voltant de la cisterna, primer una sola parella, després dues, tres, etc. i s'animà de tal manera qu'arribaren a esser set les parelles que al mateix temps dançaven. Lo que ha fet el miracle de reanimar-lo és estat l'estímul de les joies que se rifen; per tant convé que la Comissió de festes no s'oblidi mai de consignar la quantitat convenient, i pregariem que cada any s'enmurti, s'enrami a l'antiga, el coil de la cisterna que enguany estava despuliat.

El ball de pagès enguany fou organitzat convenientment i no per aixó donà el resultat que s'esperava. La Co-

missió feu tot lo que va sebre perque resultàs i en mereix l'enhorabona. Feu construir un cadafal no molt alt per els balladors i sonadors a fi de que el públic les pogués veure bé. Ademes, amb pals i cordes, feu un tancat molt ample i feu fer una crida que el qui duria cadira podria seure dins el tancat. Efectivament moltíssima gent n'hi dugué i els qui sols eren de pas estaven drets darrera les cordes. D'aquesta manera ho pogué veure moltíssima gent, però així i tot el ball va anar poc animat. ¿An'a que se deu? En temps primer els senyors i els amos eren els entusiastes del ball i al encantar les dotzenes les pujaven per fer ballar l'atleta preferida. Avui ja no és així, i volen venre-hu si, però sense pagar. Els mateixos balladors són els qui han de dir-hi i troben que fer sa feina; suar i encara pagar no és cosa que els vaja bé i són molts pocs els que hi diuen a l'encant. Remei: d'aquí en avant considerar-ho un número de festa que en lloc de treure diners n'ha de costar; per tant la comissió ha de consignar una quantitat per atendre al gast que puga ocasionar. Dins el tancat del ball, tan ample com se pugui, podria entrar-s'hi i seure mediant una quota que podria destinar-se als empleats que l'organissaven i el cuidassen i establir uns premis per balladors i altres per balladores sorteables entre ells per l'estil de lo que es fa en el ball de la cisterna. Així probablement, seria un dels números de la festa més animats i gustosos.

Tengueren poc éxit les corregudes tant les del Cos, com les de cintes i de cavalls. Sempre s'ha de partir de que lo que fa animar tots aquests números és l'estímul dels premis i si aquests són petits que no valguen la pena, els qui es presenten són també de poca vàlua i no desperten entusiasme. Es precis si es volen conservar les «corregudes del Cos» establir i anunciar premis crescuts.

En quant a la part religiosa enguany han revestit tots els actes una solemnitat com poques vegades. El dia de Sant Salvador a la Parròquia s'hi digué un Ofici molt brillant. Adornava el temple parroquial la riquíssima endomassada de la que ja en parlarem un altre dia i que en aquest moment s'inaugurava i s'havia de beneir. Efectuà la benedicció el M. I. S. Francesc Esteve Canonge de la Seu, fill d'Artá, assistit del Rt. D. Juan Rubí, Rector, que anava de capa i els ministres Rts. D. Llorens Eliteras i D. Pere Amorós. Foren padrins D^a. Bárbara Esteve Amorós i D. Rafel Blanes Tollo, els quals amb el Canonge es

mentat ocuparen després lloc distingit. Celebrá l'Ofici el Rt. Sr. Rector amb els ministres ja dits, i ocupá la càtedra del Esperit Sant el Canonge M. I. Sr. D. Juan Quetglas. El Chor Sant Salvador, al qual s'uniren distints i valiosos elements, cantá la missa Davidica de'n Perossi.

Al ondemá, la festa de Sant Salvador també resultá molt solemne. No hi capigué la gentada que hi acudí. Oficiá el Rt. P. I. Ginard de Sant Felip Neri, fent de ministres els Rts. D. Josep Fuster i D. Josep Sancho de la Jordana. El Chor Sant Salvador cantá la mateixa missa del dia anterior i predicá el sacerdot artanenc Rt. D. Andreu Casellas Pvre, el sermó del qual fou molt agradós a la concurrència.

En aquests dies s'ha inaugurada la nova escala tota de pedra viva de Na Mànega que ha de servir per baixar la gent del camaril de la Verge. Es aquesta una bona millora.

La Imatge de la nostra Patrona llua ses joies i vestits millors que sols porta en semblants diades i cridaven l'atenció dos rics penjants que segons notícies li han regalats els seus devots D. Rafel i D. Tomás Blanes Tolosa.

En resum, les festes han anades molt bé. Sense accidents desagradables, ben animadetes i sense actes de bombo. Pels demés anys, se cerquin si es vol altres números d'atracció, però trobam que s'ha de procurar donar calor a tots els actes tradicionals perquè no sols no decaiguin sinó que sien de cada any més rumbosos. El s tots sols ben animats formen i umpten la festa i els que s'hi afegesquen mai han de restar importància an aquells.

Sia enhorabona a la Comissió. I molts anys.

DE SON SERVERA

Enguany, com els demés anys passats tenim concert musical a la plassa de St. Juan i en el carrer de Pere A. Servera davant el café de D. Jaume Pou i es mereixedor d'elogi el procedir de l'indicat senyor entretenguent a la seva clientela amb la música d'un bon fonógraf tots els vespres de estiu. Aixó es motiu de tenir-hi cada vespre molta concurrència, a la qual sol delitar també amb música de corda (guitarra i bandurria) tocada per ell mateix i per l'amo'n Bartomeu Vives (a) Perllonga. Rèpiga l'enhorabona més coral i seguezca divertint als seus parroquians.

—L'empresa del «Unión» a petició del públic projectá diumenge passat l'emocionant cinta «Hermana Blanca» Hi hagué bona entrada.

DE CANOSTRA

NOU VICARI

Es estat nomenat Vicari de Son Sardina Palma el nostre paisá i amic Rt. D. Josep Fuster Forteza que fa molt poc temps fou ordenat sacerdot. Sia enhorabona i li desitjam éxits i felís estada en el seu nou destí.

MALALTA DE GRAVEDAT

Segons notícies Sor Antonia de Can Morey, feia els exercicis a la residència de la Caridad i sufri una repetició de la greu malaltia que fa poc la havia tenguda a les portes de la mort. Hagué de suspendre els exercicis i fou trasladada al Convent de Can Morey, agravant se de tal manera que dimecres li foren administrats els Sants Sagraments. Que Deu li ajudi per la part que més convenga.

EXCURSIO

Passat demá, diumenge la societat «Centro Instructivo de Artá» celebrant l'aniversari de sa constitució fa una excursió a la Torre de Cayamel aont se donará un couvit per tots els socis assistent pagant-se les dispeses dels fons social.

DEL TEMPS

Seguim la temporada de la calor fortíssima. Tothom diu que cap estiu havien vist tan fort com aquest; efectivament el fa molt fort, però l'imaginació popular s'ha exaltada de tal manera que s'han inventats fets fabulosos de grans incendis i fins pronostiquen un acostament del sol a la terra que tot ho abrasará. Ja huval!

AGRICOLES

Les metles se van badant i és de veure com tothom aprofita aquests dies per arreplegar-ne a les hores de menos calor i pelar-ne a les demés. Es época de feina; l'esplet és més que regular i al preu oscila entre onze i dotze duros la

quartera. De fruita n'hi ha moltíssima, pero corca molt i és poc aprofitable. Les hortalisses no van gaire bé; el sol les ha atropellades; molons i cindries apenes se'n culliran i van molt cars. Els conradors esperen una saó que fa molta falta.

ALTRE MALALT

També ha rebuts els Sants Sagraments per gravetat l'amo'n Pere Juan Guindando que está a Na Crema. Deu li ajudi.

CASAMENTS

A la capella del Palou episcopal se casaren dia 2 d'Agost la Srta. Margalida Tous Esteve (a) De Sa Jordana amb el jove propietari de Manacor D. Bernat Galmés Riera, essent padrins l'Enginyer D. Ferrán Blanes Boisen i D. Rafel Villalonga Blanes. Celebrá la missa i acte de casament el Rt. D. Sebastiá Esteve Rector de la Seu. Els novis després de la cerimònia han sortits cap al port d'Aleudia per passar-hi alguns dies. Sia enhorabona i que puguin estar molts d'anys plegats.

—També contragueren matrimoni ahir dijous a la capella de St Antoni de St Francesc de Ciutat la Srta. D^a. Antonia Juan Lliteras, Mestra Nacional de St Antoni d'Ervisa, natural de la nostra vila i filla del tinent jubilat D. Joan Juan, amb D. Andreu Tur Secretari del Ajuntament de la mateixa vila. Celebrá la cerimònia religiosa el M. Rt. D. Pere Ferrer Prelat domèstic del Papa i onclo de la novia. Acabada la cerimònia se serví un berenar als convidats i els novis sortiren cap a Lluch per avui embarcar-se cap a Ervisa.

Sia enhorabona i que puguin estar molts d'anys plegats.

MINS MORTS

El dia de St Salvador moriren un ninet de Antoni Daurat de devers un anys, de pulmonia, i una nina d'Antoni Galbis i Na Maria Borróna de 16 mesos. Al cel les vejem.

Banco Catalán Hipotecario

PALMA DE MALLORCA

Oficinas Provisionales

VALLORI 2

Telégramas: BANKAIP
Teléfono: 251.

CAPITAL SOCIAL 25.000.000

CASA CENTRAL BARCELONA

Préstamos hipotecarios, negociación y descuentos de letras, cuentas corrientes a la vista y a plazos fijos, y en general toda clase de operaciones bancarias.

ACCIONES 6 p8

AGENCIA DE ARTA A PALMA
I VICEVERSA DE
ANTONI GILI (A) COMUNA

SERVICI DIARI EN PRONTITUT I ECONOMIA
DE PREUS
ENCARREGS A DOMICILI
Palma -- Banch de S'oli, 24
DIRECCIO: Artá--Can Comuna Centro

GRANJA BARCINO

PER TOTA CLASSE D'AVIRAM DE RAÇA
GUNIS, COLOMS, ALIMENTS ESPECIALS
PER POLLS, I PONEDORES, INCUBADO-
RES; ANELLES. PLANS I CONSULTES
--(H) CONSELL-MALLORCA--

ALMACENES MATONS

DE
RAFAEL FELIU BLANES

CALLE DE JAIME II n.º 39 a 149
Palma de Mallorca
SASTRERIA PARA SEÑORA

Y CABALLERO
ARTICULOS Y NOVEDADES
PARA VESTIR DE TODAS CLASES

Ensaïmades i panets

En lloc se troben millós que a la
PANADERIA Victoria
ES FORN NOU

Miquel Roca Castell

A sa botiga hei trobareu sempre pans
panets galletes, bescuits, rollets, i tota
clasa de pasticeria.

TA MBE SE SERVEIX a DOMICILI
Netedat, prontut i economia

DESPAIG:
Carrer de Palma 3 bis. ARTA

EN JAUME PICO

(A) ROTCHET

té una Agencia entre Artá i Palma i hei
va cada dia.

Serveix amb prontutut i seguredat tota
classe d'encàrregs

Direcció a Palma: Harina 8. An es cos-
tat des Centro Farmacèutic.

Artá: Palma n.º. 5

Tienda Vicens
PRECIOS FIJOS Y MUY REDUCIDOS

EN
Tejidos v toda clase
de
Merceria comestibles
Perfumeria

SE VENDEN MAQUINAS DE COSER

PFAFF E IMPERI

y toda clase de instrumentos

J. V. CALLE DE A. BLANES 38

Automòvils de lloguer

DELS GERMANS

SARD (A) TERRES

A cada arribada de tren van a l'Estació.
Teneu servici combinat amb el Ferrocarril.

Excursions a Ses Coves, Calarratjada i demés
punts de Mallorca a preus convenguts.

DIRIGIRSE:

Carré d'En Pitxol n.º 8.
Id Son Servera n.º 29 } ARTÁ.

NAUMAN
MAQUINAS PARA
COSER Y BORDAR

La Fábrica más grande de Máquinas
para coser y bordar del continente.

(MARCA ALEMANA)

DEPOSITARIO EXCLUSIVO EN ARTA

CAN GANANSI